

Munkanélküliség és munkapiac Magyarországon az 1927. évben.

Chômage et marché du travail en Hongrie, en 1927.

Résumé. A la fin de décembre 1927, les syndicats social-démocrates et socialistes-chrétiens ont relevé 14.368 chômeurs (8.956 pour Budapest et 5.412 pour la province), 15·5% de plus qu'au mois précédent et 35·7% de moins qu'en décembre 1926. La proportion de l'accroissement a dépassé les années précédentes. Si l'on considère la moyenne de 1924—1926 comme égale à 100, l'indice du chômage monta de 38·9 à 50·0 depuis octobre dernier. En province le chômage a augmenté bien plus (31·2%) qu'à Budapest (7·7%). Parmi les sans-travail, le nombre des hommes s'est élevé à 12.668; celui des femmes est tombé à 1.700.

Dans le bâtiment, le nombre des chômeurs est monté à 3.343 (+ 80·2%); dans l'industrie du cuir, à 916 (+ 43·1%); dans l'industrie du bois, à 780 (39·7%). Comparativement au mois précédent, il a diminué dans l'industrie polygraphique (— 23·5%); parmi les employés d'hôtel et de restaurant (— 6·7%) et les travailleurs intellectuels (— 6·0%). Pour toute l'année, c'est dans le bâtiment qu'il a varié le plus et dans le vêtement le moins.

Le mouvement des Offices de placement a diminué en décembre: ils ont enregistré 5.359 offres d'emploi, 14.231 demandes et 3.526 placements réussis. Sur 100 offres, il y a eu 265 sans-travail dont on a placé 24·8% (à Budapest seulement 19·9%) et 66 placements. La situation du marché du travail s'est aggravée, surtout dans les villes municipales.

En examinant les chiffres antérieurs, on voit que le chômage a brusquement augmenté en 1924. Après avoir atteint son point culminant dans le 1er trimestre de 1925, il oscillait à un assez haut niveau jusqu'au printemps de 1926. Depuis, il s'améliorait essentiellement, et c'est en octobre 1927 qu'il s'est amélioré le plus.

Rapportée à l'effectif des membres assurés obligatoirement des organisations d'assurance sociale, la proportion des chômeurs oscillait entre 1·4 et 5·8% au cours des quatre dernières années.

A la fin de 1927, c'est dans le bâtiment qu'on avait le plus de chômeurs (23·3%); venaient ensuite l'industrie du fer (21·5%) et les travailleurs intellectuels (15·5%).

En 1927, d'après les Offices de placement, le marché du travail a été le meilleur en septembre et le pire en février.

1. Az 1927. december havi adatok.

A legfrissebb adatok a munkásérdek-képviseltek nyilvántartásai szerint azt mutatják, hogy a munkapiac helyzete 1927 december havában tovább romlott és így a munkanélküliek száma a várható idényszerű emelkedést meghaladó mértékben növekedett. Minden jel arra mutat, hogy a két év óta tartó kedvező konjunktúrát, mely lassan bontakozott ugyan ki, de tartósnak ígérkezett, — remélhetőleg csak átmenetileg — bizonyos fokú visszaesés, megnehezült gazdasági helyzet követi. A gazdasági élet hullámjárása leghamarabb és legérzékenyebben a munkanélküliség alakulásában jut kifejezésre. A népmozgalom és a népesség összetételének megváltozása lassabban, később hat a munkapiacra. Ennek a hatásnak a kimutatásához egy-két évtized adataira volna szükség.

A szociáldemokrata és a keresztényszocialista szakszervezetek adatai szerint 1927 december havában összesen 14.368 egyén szenvedett munkahiányban, vagyis 15·5%-kal több, mint az előző hónapban. Ez a növekedés annál jelentősebb, mert bár a munkanélküliek száma decemberben mindig emelkedni szokott, a szaporodás arányszáma a rendelkezésre álló négy évre vizszenő adatok szerint egyszer sem közelítette meg a fenti százalékot. A december havi szaporulat ugyanis 1924-ben 5·5%, 1925-ben 1·8%, 1926-ban 10·8% volt. Viszont a munkanélküliek száma az elmúlt év folyamán annyira csökkent, hogy az évvégi létszám a novemberi és decemberi gyors emelkedés mellett sem mondható rendkívülinek, hiszen az még mindig 35·7%-kal marad el az 1926. évvégi állapottól.

A jelzőszámok, t. i. az 1924—1926. évek átlagát, 28.713-mat, százzal véve egyenlőnek, 1927-ben havonként a következő hullámzásról tanuskodnak:

1927 január	76·1
1927 február	73·3
1927 március	68·5
1927 április	64·6
1927 május	51·7
1927 június	45·6
1927 július	44·2
1927 augusztus	43·3
1927 szeptember	40·3
1927 október	38·9
1927 november	43·3
1927 december	50·0

A múltóban levő konjunktúra okozta hátrázott javulás október haváig szakadatlanul tartott s ekkor 38·9-cel mély pontját érte el. Az év végére a munkanélküliség színvonalára éppen felét éri el az előző évek átlagának.

A munkanélküliek számának területi megoszlását vizsgálva azt látjuk, hogy a munkapiac megromlása vidéken jóval nagyobb arányú volt, mint a székesfővárosban. Az alkalmazás nélkül maradt munkás-törzs ugyanis november óta a vidéken 31·2%-kal, Budapesten 7·7%-kal nőtt, minek folytán a munkanélküliek országos tömegéből 62·3% (novemberben 66·8%) Budapesten, 37·7% (novemberben 33·2%) vidéken tartózkodott. A vidék rovására történt eltolódást elsősorban a mezőgazdasági munka hiánya, másodsorban az idézte elő, hogy a vidéki törvényhatósági jogú városokban, mint a hatósági munkaközvetítő hivatalok adataiból alább látni fogjuk, a közvetítési forgalom különleges nehézségekkel küzdött.

A munkanélküliek nem szerinti megoszlása terén folytatódott a már novemberben jelentkező irányzat, amennyiben az elhelyezést nem talált férfiak száma 10.716-ról 12.668-ra emelkedett, a nők száma ellenben 1.722-ről 1.700-ra apadt s így a férfiak arányszáma 86·2%-ról 88·2%-ra nőtt, a nőké 13·8%-ról 11·8%-ra csökkent. A jelenség oka az építőipar téli szünetelése, mert az összes nyilvántartott munkanélküli építőmunkások (3.343) férfiak voltak.

Ezzel kapcsolatban áttérve a munkanélküliek foglalkozás szerint való tagolódásának vizsgálatára e tekintetben az egyes foglalkozásoknál az országos átlagtól meglehetősen eltérő viszonyokat találunk. Minde-

I. A szociáldemokrata szakszervezetek által ki-mutatott munkanélküliek.

Nombre des chômeurs relevés par les syndicats social-démocrates.

Foglalkozás Profession	1926	1 9 2 7		
	XII.	XII.		
	Össz Total	Össz. Total	Ebből — Férfi Homme	Dont Nő Femme
Aranyműves Orfèvres	21	112	94	18
Borbély Coiffeurs	28	84	84	—
Bőmunkás szűcsök Ouvriers en cuir	148	203	85	118
Bőröndös Faiseurs de malles	83	86	81	5
Cipész Cordonniers	622	598	507	91
Élelmezési munkás Ouvr. d'alimentation	567	547	544	3
Építőmunkás Ouvr. en bâtiment	4.750	3 311	3.311	—
Famunkás Ouvriers en bois	992	759	727	32
Fényképész Photographes	56	14	5	9
Grafikus Ouvriers graphiques	77	63	29	34
Gépjárművezetők Chauff. d'automob.	—	99	99	—
Húsipari munkás Ouvr. d'ind. de la viande	528	504	504	—
Kalapos Chapeliors	78	71	33	38
Kereskedelmi alk. Empl. de commerce	188	140	128	12
Kesztyűs Gantiers	3	—	—	—
Könyvkötő Relieurs	53	201	112	89
Magántisztviselő Employés privés	1.132	459	267	192
Mintakészítő Faiseurs de modèles	79	65	65	—
Nyomdász Typographes	370	425	278	147
Pénzüntézetit tisztv. Empl. d'établ. de crédit l'énzint. segédm. Ouvr. auxil. d'établ. de crédit	2.537	1.153	857	296
Segédmunkás Ouvriers auxiliaires	45	15	15	—
Szabó Tailleurs	9	8	8	—
Szállítási munkás Ouvriers de transport	286	296	207	89
Szállodai, éttermi m. Ouvr. d'hôtel et de restaur. Szobrász Sculpteurs	186	87	87	—
Textilmunkás Ouvr. d'industr. textile	588	652	504	148
Üveges Vitrers	56	41	41	—
Vasmunkás Ouvriers en fer	35	49	23	26
Vegyész Chimistes	41	36	36	—
Zenész Musiciens	6.891	2.764	2.734	30
Összesen — Total :	109	44	32	12
Ebből Budapest Dont à Budapest :	154	159	148	11
Összesen — Total :	20.712	13.045	11.645	1.400
Ebből Budapest Dont à Budapest :	11.959	7.633		

II. A keresztényszocialista szakszervezetek által kimutatott budapesti munkanélküliek.

Nombre des chômeurs de Budapest, relevés par les syndicats socialistes-chrétiens.

Foglalkozás Profession	1926		1 9 2 7	
	XII		XII.	
	Összesen Total	Összesen Total	Ebből—Dont Férfi Hommes	Nő Femmes
Cipész és bőrmunkás — <i>Cor-</i> <i>donniers et ouvriers en cuir</i>	18	29	26	3
Egészségügyi alkalmazott — <i>Employés sanit.</i>	94	81	16	65
Élelmezési munkás — <i>Ou-</i> <i>vriers d'alimentation</i>	17	23	23	—
Építőmunkás — <i>Ouvriers en</i> <i>bâtiment.</i>	12	32	32	—
Éttermi alkalmazott — <i>Em-</i> <i>ployés de restaurant</i>	247	109	101	8
Famunkás — <i>Ouvr. en bois</i>	18	21	21	—
Festőmunkás — <i>Peintres en</i> <i>bâtiment</i>	26	19	19	—
Húsipari munkás — <i>Ouvriers</i> <i>d'industrie de la viande</i>	29	24	24	—
Kereskedelmi alkalmazott — <i>Employés de commerce</i>	83	120	105	15
Könyvkötőmunkás — <i>Ou-</i> <i>vriers relieurs.</i>	19	27	16	11
Magántisztv. — <i>Employés priv.</i>	138	347	163	184
Molnár és malommunkás — <i>Meuniers et ouvr. de moulin</i>	—	—	—	—
Pénzint. altiszt — <i>Garçons</i> <i>de bureau d'établiss. de créd.</i>	420	129	129	—
Segédmunkás — <i>Ouvriers</i> <i>auxiliaires</i>	12	8	8	—
Szabómunk. — <i>Ouvr. tailleurs</i>	42	16	13	3
Textilmunkás — <i>Ouvriers</i> <i>d'industr. textile</i>	9	21	10	11
Vas- és fémmunkás — <i>Ouvr.</i> <i>en fer et en métaux</i>	436	317	317	—
Összesen — Total	1.620	1.323	1.023	300

nekelőtt szembe szökik, hogy a munkanélküliek számának erős szaporodása országnrészben az építőiparra és a faiparra esik. Az előbbi iparnál t. i. a munkanélküliek száma az előző hónappal szemben 80·2%-kal 3.343-ra, az utóbbi iparnál 39·7%-kal 780-ra ugrott. Ez a körülmény remélni engedi, hogy a munkapiacra tavasszal erősebb javulás áll be. Nagymértékben nőtt a munkanélküliség a bőriparban is, hol a létszám decemberben 43·1%-kal 916-ra emelkedett. A vasiparban 3.081 munkanélküli volt, 4·9%-kal több, mint novemberben. Az élelmezési ipar 1.098 munkanélkülijét csak csekély (1·2%) növekedést jelent.

Javulás mutatkozott a sokszorosító és müiparban, a szállodai és éttermi alkalma-

zottak körében és a szellemi munka terén. A munkahiányban szenvedők száma ugyanis a sokszorosító- és müiparban 23·5%-kal 502-re, a szállodai és éttermi alkalmazotknál 6·7%-kal 761-re, végül a szellemi munkások között 6·0%-kal 2.219-re fogyott. Bár az alkalmazás nélküli szellemi munkások száma még mindig igen jelentékeny, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a többi foglalkozási csoporttal szemben itt a legkisebb hányad tartozik valamely szakszervezethez, mégis örvendetes tünet, hogy ez a csoport a munkapiac általános hanyatlása mellett is további javulást jelez.

III. A munkanélküliség jelzőszámai néhány fontosabb foglalkozási csoportnál az 1927. évben havonként (az 1924—1926. évi átlag = 100).

Indices du chômage dans quelques groupes de professions (moyenne de 1924—1926 = 100).

Év, hó Année, mois	Foglalkozási csoport — Groupes de professions										
	Vas- és fémpár — Ind. sidérurg. et métallurg.	Faipar Ind. du bois	Bő ipar Ind. du cuir.	Ruházati ipar Ind. du vêtement	Élelmezési ipar Ind. de l'alimentation.	Építőipar Ind. du bâtiment	Sokszorosító és müipar Ind. polygr. et d'art	Szállodai és éttermi alk. Empl. d'hôt. et de rest.	Szellemi munkások Travailleurs intellect.		
1927											
I.	85·8	49·2	70·0	133·3	90·7	82·6	77·7	64·1	98·1		
II.	72·7	47·7	75·9	128·5	85·5	85·4	82·4	68·6	96·9		
III.	73·9	42·9	66·9	62·6	97·8	63·8	93·3	62·8	94·4		
IV.	73·4	36·6	41·9	45·5	94·3	61·2	102·1	55·7	91·7		
V.	68·3	30·0	39·6	67·2	99·1	19·1	104·7	15·0	87·1		
VI.	57·9	22·4	51·1	71·1	86·3	9·1	99·2	24·6	77·4		
VII.	49·2	19·8	61·7	80·6	79·3	14·4	114·5	36·	72·3		
VIII.	47·7	18·4	44·8	74·3	68·0	18·6	118·1	49·3	70·8		
IX.	40·7	20·5	41·9	90·3	66·4	17·3	100·5	51·4	64·1		
X.	31·8	20·6	51·3	80·8	66·9	17·7	106·0	62·6	61·1		
XI.	37·5	25·3	54·9	94·5	79·4	30·8	77·6	69·0	57·4		
XII.	39·3	35·3	78·6	100·2	80·3	55·5	80·9	64·3	54·0		

A III. táblázat a munkanélküliség alakulását a főbb foglalkozási csoportoknál az elmúlt évről hónapról hónapra tünteti fel, még pedig az 1924—1926. évek átlagához viszonyított jelzőszámok alapján. Ezek a jelzőszámok különösen annak megvizsgálására alkalmasak, hogy az egyes foglalkozások körében egyrészt milyen változások történtek az előző évek színvonalával szemben, másrészt milyen mértékű és milyen irányú hullámozás történt az 1927. év folyamán. Az első szempontot tekintve legkevesebb változást tapasztalunk a ruházati iparban, hol a jelzőszám áprilisban átme-

netileg leszállt ugyan 45·5-re, de az év végére kisebb-nagyobb ingadozással ismét 100·2-re emelkedett. Legkevesebb kilengés mutatkozott a s^okszorosító- és műiparban, hol az arányszám az év végén 80·9-ben állapodott meg. Hasonló a helyzet az élelmezési iparban (80·3) és a bőrparban — de itt már nagyobb ingadozásokkal (78·6). Az építőipar a nyári és őszi hónapokban annyi munkához jutott, hogy a novemberi és decemberi visszaesés dacára még mindig csak 55·5-en áll. Természetesen a szélső számok ebben az iparban távolodnak el leginkább egymástól úgy, hogy az indexszám a februári 85·4-ről júniusban 9·1-re zuhan. A faiparban nincs túlnagy hullámozás, de a színvonal az előbbi évek átlagának körülbelül csak egyharmadrészét teszi. Tartós és fokozatos a javulás a szellemi munka terén, hol a januári magas (98·1) jelzőszám decemberre 54·0-ra csökkent. Hasonló a helyzet a vas- és fémiparban, hol a mozgás 85·8 és 39·3 között lefelé történt.

Az Állami Munkaközvetítő Hivatal adatai szerint a hatósági munkaközvetítők forgalma december havában meglehetősen megcsappant, minthogy pedig a csökkenés mértéke a sikerült közvetítések számánál volt legnagyobb, a munkapiac helyzete viszonylag kedvezőtlenebb lett, ami összhangban áll a szakszervezetek által kimutatott adatokkal. December havában az ország egész területén 5.359 munkahely nyílt meg, melyre 14.231 munkakereső jelentkezett, akik közül 3.526-ot sikerült közvetíteni. Az előző hónappal szemben a csökkenés a munkahelyeknél 19·7%, a munkakeresők számánál 7·8%, végül a közvetítésekénél 18·2% volt. Ez utóbbi szám területileg nagy eltérést takar, amennyiben Budapesten 30·3%-kal kevesebb, de vidéken 2·5%-kal több közvetítés történt. Száz munkahelyre novemberben 231, decemberben 265 munkakereső jutott, minek folytán a munkakeresők közül novemberben 27·9%-ot, decemberben csak 24·8%-ot lehetett elhelyezni. Viszont a munkaadók kívánságát valamivel nagyobb mértékben (65·7%) lehetett kielégíteni, mint az előző hónapban (64·6%) vagy mint az 1926. év decemberében (61·2%).

A székesfővárosban a viszonyszámok kedvezőtlenebb képet nyújtanak, mint általában a vidéken. Száz munkahelyre ugyanis Budapesten 290, a vidéken 226 munkakereső esett és az utóbbiak közül Budapesten 19·9%, a vidéken 34·4% jutott munkaalkalomhoz.

Száz munkahely közül Budapesten 58-at, a vidéken 78-at töltöttek be.

A nagyobb vidéki városok munkapiaca 1927 decemberben igen kedvezőtlen volt. Száz munkahelyre Miskolcon 360, Szombathelyen 324 munkakereső jelentkezett. A munkakeresőknek igen alacsony hányada kapott munkát Szombathelyen (12·9%), Győrött (20·2%), Sopronban (20·3%) és Miskolcon (24·9%). Aránylag legtűrhetőbb volt a helyzet Debrecenben, hol száz munkahelyre 137 munkakereső jutott, akik közül 70·0%-ot sikerült közvetíteni.

A Magyar Munkaadók Központjában tömörült vállalatok december hónapban 166.219 alkalmazottat foglalkoztattak, 1·0%-kal kevesebbet, mint az előző hónapban. Jelzőszámokban a foglalkoztatott munkások száma az utóbbi évek alatt decemberben a következőképp alakult:

1925 december	100·0
1926 december	102·6
1927 december	107·0

2. Az 1924—1927. évi adatok.

A munkanélküliség alakulásáról a szakszervezetek nyilvántartásai alapján az utolsó négy évről állanak adatok rendelkezésünkre. Ez a négy év az ország helyreállításának munkájában rendkívül jelentős időszakot képez, melynek folyamán a szociális adatokban is élenként visszatükröződik eleinte a szanalási válság, majd a gazdasági élet fokozatos megerősödése.

1. grafikonunk a munkanélküliek számának hullámozását az 1924—1927. évek folyamán havonként ábrázolja. Ebből a nyers görbéből a következőket olvashatjuk ki:

a) a munkanélküliség idényszerű ingadozása nem takarja el szemünk elől az általános irányzatot.

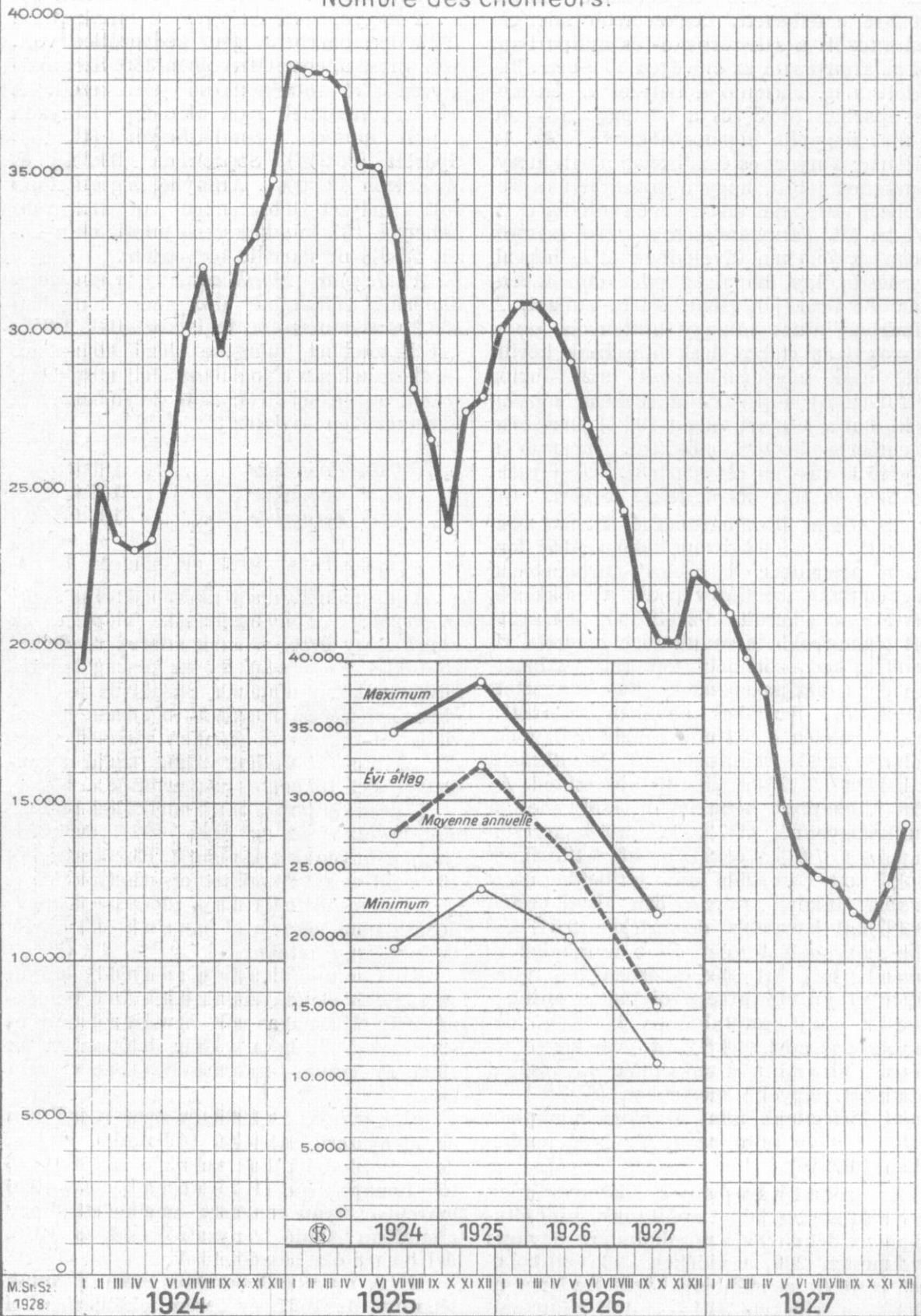
b) A munkahiányban szenvedők száma az 1924. év elején, adataink kiinduló pontjánál már elég magas volt, azután rohamosan emelkedett, amíg a válság tetőpontját az 1925. év január—március havában el nem érte.

c) A javulás az 1925. év nyarán és őszén az idényszerű mértéket túlhaladta ugyan, de a munkanélküliek száma a rákövetkező téli hónapokban (1925 november — 1926 március) olyan magasra emelkedett, hogy állandóan javuló irányzatról csak az 1926. évi tavasz óta beszélhetünk.

d) A munkaalkalomhoz nem jutottak létszáma az 1927. év őszén (októberben) a

A MUNKANÉLKÜLIEK SZÁMA.

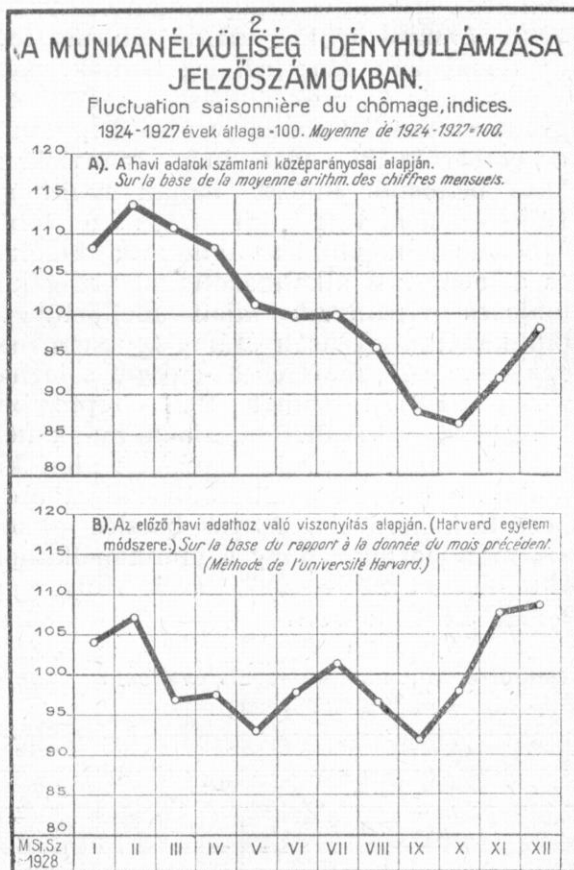
Nombre des chômeurs.

négy év alatt a legalacsonyabb volt és mélyen a kiinduló pont alá csökkent.

e) A főirányzat, az 1924—1925. évi emelkedés és az 1926—1927. évi rohamos csökkenés, legtisztábban a másodlagos görbékben jelentkeznek, vagyis az évi maximumban, minimumban és átlagban. Az évi átlag és minimum 1927-ben meredekebben hanyatlik alá, mint 1926-ban. A maximumnál ez a jelenség elmosódik, ami az évszakok befolyására vezethető vissza.

f) A munkanélküliek száma mindig meghaladta a tízezret, de egyszer sem érte el a negyvenezretet. A viszonyok hazánkban még mindig nem tekinthetők normálisnak, hiszen például Franciaországban hosszabb időn át csak néhány száz munkanélkülit találtak.

Négy év adatai alapján már megkísérelhetjük a munkanélküliség idényhullámzását az általános irányzattól elkülönítve rajzolni meg, bár az így nyert kép hosszabb pl. tízéves időköz adatai alapján valószínűleg számbavehetően módosulni fog. A főjellemtvonások azonban már most is kifejezésre jutnak. Az idényhullámzás feltüntetésére két módszert alkalmaztunk,

melyek eredményét a 2. számú ábra mutatja. Az első módszer abban áll, hogy az egyes hónapok számtani középarányosát kiszámítjuk és a négy év átlagát száznak véve, jelzőszámokká alakítjuk át. Vagyis

$$\frac{H_1 + H_2 + H_3 + \dots + H_n}{n} = K$$

és $\frac{100 K}{A} = S,$

hol H a hónapok, n az évek számát, K a havi középarányost, A az évek átlagát, S a jelzőszámot jelenti.

Az így nyert adatok mindenekelőtt a mezőgazdasági munkálatok nagy befolyását, azaz a téli maximumot tüntetik fel, azután az építőipar vezetészerepéhez mérten az őszi minimumra mutatnak rá. Tavasszal gyors javulás jelentkezik, nyáron a színvonal az évi átlag körül mozog. Végül az őszi minimumot már november és december havában rohamos emelkedés váltja fel, mely februárban kulminál.

Az évszakok okozta változások feltüntetésére szerintünk kevésbé alkalmas, de más szempontból igen tanulságos a Harvard-egyetem módszere, mely abból áll, hogy minden hónap adatát a közvetlenül előző havi adathoz viszonyítjuk, ezekből a viszonyyszámokból évi átlagot számítunk s az egyes havi viszonyyszámokat az így nyert évi átlaghoz mérjük.

Vagyis $\frac{H_i}{H_i - 1} = V$ és

$$\frac{V_1 + V_2 + V_3 + \dots + V_{12}}{12} = A,$$

továbbá $\frac{100 V}{A} = S,$ hol

$V =$ havi viszonyyszám, stb.

A téli maximum, az őszi fő- és a tavaszi másodminimum így is kifejezésre jut, de a hullámkép zavarosabb és nem oly egységes. Világosan látjuk azonban ebből az ábrából, hogy a munkapiac helyzete milyen labilis, hónapról-hónapra mennyire el nem hanyagolható változások várhatók s érdekes az is, melynek nyoma az első módszer szerint szerkesztett ábrán is látszik, hogy t. i. nyár közepén a sok szünetelő campagne-szerű ipari üzem miatt az aratás dacára kis visszaesés szokott beállni.

IV. A munkanélküliek száma a társadalmi biztosítási szervek taglétszámához viszonyítva az 1924—1927. években évnegyedenkint.

Nombre des chômeurs, par rapport à l'effectif des membres des organisations d'assurance sociale, par trimestres, en 1924—1927.

Év, hó Année, mois	Kötelezőleg biztosított tagok száma*) Nombre des membres obligatoirement assurés*)	Munkanélküliek száma Nombre des chômeurs	Munkanélküliek száma a kötelezőleg biztosított tagok számának %-ában — Nombre des chômeurs en % du nombre des membres obligatoirement assurés
1924 III. 31	726.281	23.410	3·2
" IV. 30	724.119	25.574	3·5
" IX. 30	724.777	29.377	4·1
" XII. 31	690.391	34.844	5·0
1925 III. 31	659.123	38.191	5·8
" VI. 30	661.012	35.210	5·3
" IX. 30	685.526	26.611	3·9
" XII. 31	650.740	27.984	4·3
1926 III. 31	681.880	30.918	4·5
" VI. 30	698.770	27.048	3·9
" IX. 30	734.137	21.332	2·9
" XII. 31	703.514	22.332	3·2
1927 III. 31	734.697	19.654	2·7
" VI. 30	803.040	13.110	1·6
" IX. 30	838.698	11.565	1·4

*) A M. Á. V. intézet tagjai és a háztartási alkalmazottak nélkül. — *Non compris les membres de l'établissement d'assurance des Chemins de fer de l'État et les employés de ménage.*

A munkanélküliek abszolút száma mellett azoknak a dolgozók számához viszonyított aránya jellemzi legjobban a munkapiac mindenkori helyzetét. Sajnos, biztos támaszpontunk ezen arány kiszámításához nincsen. A munkanélküliek számát a szakszervezeti tagok számához azért nem mérhetjük, mert a munkahiányban szenvedők

lényegesen nagyobb arányban tódulnak a szakszervezetekhez, ahol támogatásban részesülnek, mint amilyen hányada tartozik az összes dolgozóknak szakszervezeti kötelekbe. A népesség számához való viszonyítás a népesség kor- és foglalkozási viszonyai miatt csak homályos képet ad s az évi népszaporulat különben is elenyésző a munkanélküliek számában beálló változásokhoz képest. A kívánt célra még leginkább használható a társadalmi biztosítási szervek taglétszáma, amely a statisztikai adatgyűjtés tökéletesítése folytán körülbelül feloleli az iparforgalmi népesség körében dolgozók számát, mert a biztosítási bérhatárnál nagyobb keresettel bírók száma csak kisebb töredéket képez.

A biztosított tömeget, valamint a munkanélküliek számát és arányszámát az 1924—1927. évekről a IV. számú táblázat foglalja magában. Meg kell jegyeznünk, hogy a biztosítási szervek taglétszáma csak negyedévenként áll rendelkezésre s az 1927. december 31-iki adat még hiányzik. A MÁV biztosító intézet tagjait, minthogy 1924-ben nem voltak kimutatva, a többi évben is kihagytuk, az önkéntes tagokat és a háztartási alkalmazottakat pedig különleges viszonyaik miatt mellőztük. A munkanélküliek arányszáma így sem magas és 1925. március 31-én volt a legnagyobb (5·8%). Onnét 1927. szeptember 30-ig 1·4%-ra szállt alá. Ha a munkanélküliek számát a szakszervezetek által kimutatott tömegnél 20—30%-kal többre becsüljük, ami elég magas becslés, akkor azt mondhatjuk, hogy a munkanélküliek létszáma az 1924—1927. évek folyamán 2—7% közt mozgott.

V. A munkanélküliek száma foglalkozási csoportonként az 1924—1927. években.

Nombre des chômeurs, par groupes de professions, en 1924—1927.

Foglalkozási csoport Groupes de professions	Munkanélküliek száma az év végén — Chômeurs à la fin de l'année							
	1924		1925		1926		1927	
	szám nombre	%	szám nombre	%	szám nombre	%	szám nombre	%
Építőipar — Industrie du bâtiment . . .	11.567	33·1	8.337	29·7	4.762	21·3	3.343	23·3
Vasipar — Industrie sidérurgique . . .	10.002	28·7	7.214	25·8	7.327	32·8	3.081	21·5
Élelmezési ipar — Ind. de l'alimentation . .	1.431	4·2	1.286	4·6	1.141	5·1	1.098	7·6
Faipar — Industrie du bois . . .	1.359	3·9	2.760	9·9	1.010	4·5	780	5·4
Bőripar — Industrie du cuir . . .	1.323	3·8	1.364	4·9	871	3·9	916	6·4
Ruházati ipar — Industrie du vêtement . .	367	1·1	608	2·2	437	2·0	383	2·7
Sokszorosító- és műipar — Ind. polygr. et d'art.	627	1·8	369	1·3	503	2·3	502	3·5
Szállodai és éttermi alk. — Employés d'hôtels et de restaurants	1.537	4·4	1.018	3·6	835	3·7	761	5·3
Szellemi munkások — Travailleurs intellectuels	5.240	15·0	3.885	13·9	4.078	18·3	2.219	15·5
Egyéb — Autres . . .	1.391	4·0	1.143	4·1	1.368	6·1	1.285	8·8
Összesen — Total . . .	34.844	100·0	27.984	100·0	22.332	100·0	14.368	100·0

A munkanélküliek számának megoszlását az 1924—1927. év végén *foglalkozási csoportonként* az V. tábla mutatja. Legelső helyen általában az építőipar áll, 1927-ben 23·3%-kal, mely viszonyszám 1924-ben volt a legmagasabb (33·1%). A második legnagyobb tömeget a vasipar szolgáltatja, mely 1926-ban 32·8%-kal az első helyen állt. A vasipari válság csökkenése után az arányszám 1927. év végéig 21·5%-ra szállt alá. Harmadsorban a szellemi munkások következnek, akik a rájuk nézve legkedvezőtlenebb időpontban, 1926-ban, 18·3%-ot képviseltek, de részesedésük még 1927. év végén is 15·5% volt. A munkanélküliek tömegéből a többi foglalkozási csoportra jóval kisebb hányad esik, de ezek részesedése általában emelkedő irányzatot mutat. Így az élelmezési ipar aránya 4·2%-ról 7·6%-ra, a bőriparé 3·8%-ról 6·4%-ra sőt a sokszorosító és műiparé is 1·3%-ról 3·5%-ra emelkedett. A kisebb foglalkozási csoportoknak viszonylagos előnyomulása (együttesen 23·2%-ról 39·7%-ra) koránt sem jelenti a helyzet rosszabbodását a felsorolt foglalkozási csoportokban, hanem csak annak függvénye, hogy az általános helyzet javulásával a vezető építőipar és vasipar a munkanélküliek számának rohamosabb ütemű fogyását szokta felmutatni.

Szemléltetően tárja elénk az egyes foglalkozási csoportok váltakozó szerepét és ezzel kapcsolatban a munkanélküliség általános alakulását a 3. számú ábra. A körök sugarai úgy aránylanak egymáshoz, mint a munkanélküliek száma az 1924—1927. évek végén.

A munkaközvetítő hivatalok forgalma alapján áttekinthetjük a munkapiac helyzetének változásait az 1927. év folyamán. A VI. tábla a forgalmi adatokat havonként tünteti fel. A bejelentett munkahelyek számában nagyobb kilengéseket látunk, mint a munkakeresők számánál. Legtöbb munkahely (10.154) szeptemberben, legkevesebb (3.862) februárban nyílt meg, a különbség 163%. A munkakeresők száma 12.639 (április) és 15.442 (november) között hullámzott, az eltérés csak 22%-nak felelt meg. A közvetítések számának minimuma (2.322) februárra, maximuma (5.881) szeptemberre esett. A száz munkahelyre eső munkakeresők arányszáma az év elején igen magas volt, legnagyobb ismét februárban (339), de a legkedvezőbb viszonyszám, vagyis a minimum nem egy

VI. A munkapiac helyzete a hatósági munkaközvetítő hivatalok adatai szerint az 1927. évben havonként.

Situation par mois en 1927, du marché du travail, suivant les données des Offices de placement.

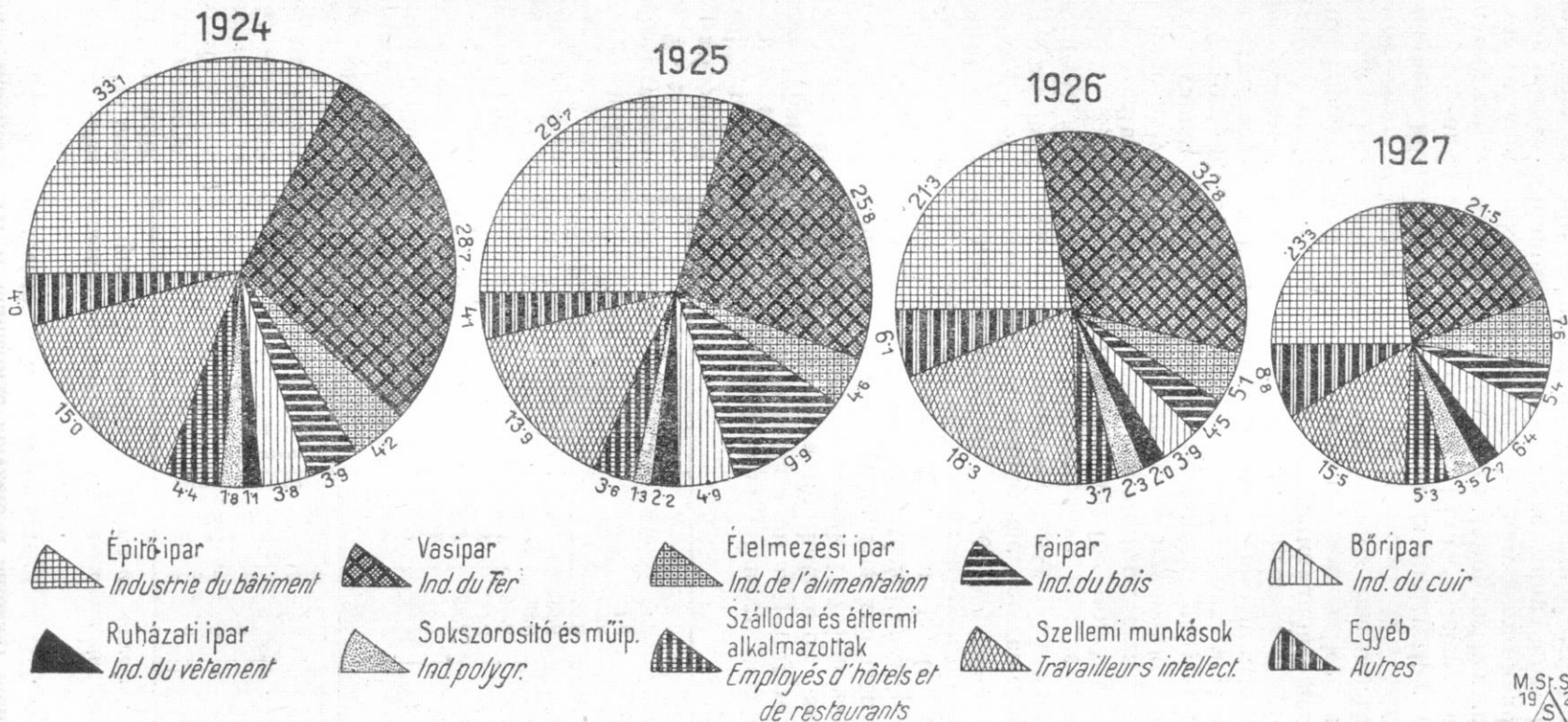
Év, hó Année, mois	Munkahelyek Offres	Munkakeresők Demandes	Közvetítések Placements	Száz munkahelyre esett munkakereső Proportion des demandes pour 100 offres	Száz munkahelyre esett közvetítés Proportion des placements pour 100 offres	Száz munkakeresőre esett közvetítés Proportion des placements pour 100 demandes
1927						
I	4.037	13 577	2.530	336	62·7	18·6
II	3.862	13.077	2.322	339	60·1	17·7
III	5.928	14.264	3.445	241	58·1	24·2
IV	6.359	12.639	3.463	199	54·5	27·4
V	8.051	13.822	4.573	172	56·8	33·1
VI	8.788	12.906	4.648	147	52·8	36·0
VII	9.490	13.341	4.941	140	52·0	37·0
VIII	9.341	14.160	5.281	151	56·5	37·3
IX	10.154	14 609	5.881	143	57·9	40·3
X	9.118	14.509	5.475	159	60·6	37·7
XI	6.678	15.442	4.314	231	64·6	27·9
XII	5.359	14.231	3.526	265	65·7	24·8

őszi hónapban, hanem júliusban következett be. A munkaalkalomhoz jutott munkakeresők száma a munkakeresők összes számának februárban csak 17·7%-át, szeptemberben 40·3%-át tette. Meg kell azonban itt jegyeznünk, hogy a hatósági munkaközvetítők útján munkához nem jutott munkakeresők egy része más közvetítő szerv (érdekképviselő, stb.) segítségével tudott elhelyezkedni. A munkapiac helyzetét csak akkor tudjuk pontosan feltárni, ha a munkaközvetítés központosítva lesz és kimerítő statisztikai adatokat fog szolgáltatni

Már többször rámutattunk arra a fel-tűnő körülményre, hogy ugyanakkor, midőn a munkáért jelentkezők nagyon alacsony hányada jut elhelyezéshez, mert számuk erősen felülmúlja a felajánlott munkahelyek számát (pld. februárban 239%-kal), ugyanakkor a munkaadók igénye kétharmadrész erejéig sem teljesíthető. Száz munkahelyre ugyanis decemberben 65·7, júniusban azonban csak 52% közvetítés esett. Évi átlagban is a közvetítés aránya csak 58·5% volt. Ennek a jelenségnek oka lehet: a) hogy sok tanoncot keresnek s kevés jelentkezik; b) hogy a munkaadók a munkahely bejelentése után közvetlenül, vagy valamely munkaadói érdekképviselő útján (párhuzamos bejelentés) vesznek föl munkásokat; c) hogy a munkafeltételekre nézve gyakran nem jön létre

3. A MUNKANÉLKÜLIEK SZÁMA FOGLALKOZÁSI CSOPORTOK SZERINT.

Nombre des chômeurs par groupes de professions.
(Év végi adatok — Données de fin d'année.)

megegyezés, mert a munkanélküli inkább egy ideig tovább túri helyzetét, hogy később magasabb munkabért érhesen el, jobb helyet kapjon, stb; d) a munkaadók válságos időben inkább válogatósak; végül

e) a munkahelyek és a munkáért jelentkezők viszonyszáma foglalkozásonként igen eltérő s egyes foglalkozásokban, vagy munkanemeknél munkáshiány van.

Kovács Norbert dr.

A társadalmi biztosítási szervek taglétszáma.

Effectif des membres des organisations d'assurance sociale.

(Előzetes eredmények. — *Résultats préliminaires.*)

Résumé. En examinant les chiffres du IIIe trimestre de 1927 des organisations d'assurance sociale, on constate que l'effectif de membres a augmenté parallèlement à l'amélioration saisonnière du marché du travail d'été. Le nombre des déclarations de membres a dépassé de 12·7% et celui des sorties de 20·2% le trimestre précédent; au 30 septembre, l'effectif des membres était supérieur de 3·8% à celui du 30 juin.

Si l'on considère la répartition, suivant les classes de salaires à la journée, des membres au dernier jour du trimestre en question, on voit que l'amélioration, constatée dès le IIe trimestre, continuait.

A Magyar Statisztikai Szemle 1927. évi 11. számában kezdte meg a Statisztikai Hivatal a társadalmi biztosítási szervek taglétszám- és tagforgalmi adatainak ismertetését, az 1927. I.—II. negyedévre vonatkozó előzetes eredmények közlésével. Ennek folytatásaképpen ugyancsak előzetes eredmények gyanánt következik most a III. ne-

gyedév tárgyalása ugyanolyan összeállításban mint a megelőző negyedéveknél.

A pénztárak tagforgalma a III. negyedévben, a dohánygyári pénztárak kivételével, valamennyi pénztári jellegnél jóval élénkebb volt mint a megelőző első két negyedévben. Nevezetesen a II. negyedévhez viszonyítva a bejelentések száma 12·7%-kal, a kilépések száma pedig 20·2%-kal emelkedett. Úgy a belépések mint a kilépések zöme természetesen a kerületi munkásbiztosítási pénztárakra esik s bár a kijelentések arányának emelkedése majdnem kétszerese a bejelentések emelkedésének, mégis a negyedév végén 3·8%-os növekedést mutat a betegség esetére kötelezőleg biztosított tagok létszáma. Egyedül a bányatárspénztárak taglétszáma csökkent 24-gyel, ami még az egy tized százalékot sem éri el.

A negyedévvégi taglétszám napibérosztályok szerint való megoszlása kedvezőbb mint a II. negyedévben. Ugyanis a taglétszám emelkedése dacára az I.—II. napibérosztályokba nemcsak %-os megoszlás szerint, hanem abszolút számokban is

I. Tagforgalom.

Mouvement des membres.

Pénztári jelleg Caractère de caisse	Bejelentett Membres déclarés			Kijelentett Membres sortis		
	tagok száma 1927 VII—IX. — juillet—septembre 1927					
	férfi hommes	nő femmes	együtt total	férfi hommes	nő femmes	együtt total
A) Kötelező biztosítás — Assurance obligatoire						
I. Kerületi pénztárak — Caisses de district	370.121	173.367	543.488	342.362	167.739	510.101
II. Közlekedési biztosítóintézetek — Etablissements d'assurance de communications	20.288	1.760	22.048	18.552	2.441	20.993
III. Vállalati pénztárak — Caisses d'entreprises	5.067	2.629	7.696	4.027	2.140	6.167
IV. Dohánygyári pénztárak — Caisses de manufactures de tabac	56	462	518	84	367	451
V. Magánegyesületi pénztárak — Caisses d'associations privées	3.147	1.828	4.975	2.867	1.502	4.369
VI. Bányatárspénztárak — Caisses de secours aux mineurs	5.838	212	6.050	3.755	211	3.966
Összesen — Total	404.517	180.258	584.775	371.647	174.400	546.047
B) Ezenkívül önkéntes tag összesen — En outre, membres volontaires, au total	169	163	332	120	124	244